

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲՈՃՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ (Կանխիկ վճարելի)		ԼՐՏԱՐԻ		ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ	
Տարեկան բաժնորդագին	30 ֆրանկ	ԹԻԻ 48		Իմպրեսիոնները եթէ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Գարաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած նամակները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միլի գիրքը 2 անգամ կարժէ. 1 լիւրագիրը 4 անգամ:	
Վեցամսեայ	15 ֆրանկ				
Եռամսեայ	7 ½ ֆր. = Հատը 60 սն.				
Հիմնադիր		Խմբագիր		Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction : Place Alexandre-Labadie, 47	
ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐՐՈՒԳԱԼԵԱՆ		ԵՂԻՇԷ ԹՈՐՈՍԵԱՆ			
		1923 ՄԱՅԻՍ 23 Դ.			

ԲՈՎԱՆ ԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Բարիգահայի մը նոթեր. — Գործուի անցուղարձերէն. — Նամակ Յունաստանէն. — Հայաստան. — Հայու ոգին. — Չմամուի վանքը. — Լուրեր Եթովպիայէն. — Նամակ Հնդկաստանէն. — Գաղթային խնդիրը. — Տեղական. — Խորհրդաւոր հաշկերոյթ մը. — Լոգանի խորհրդաժողովը. — Թիւրքական լուրեր. — Զանազան լուրեր. — Ծանուցումներ:

ԲԱՐԻԳԱԿԱՆ ՄԻՐ ՆՕԹԵՐ

Բարիգ, 17 Մայիս 1923

Զօր. վէյկանի անուանումը իբր

Յրանաւի բարձր գոմիսէն Սիւրիաի մէջ, անժխտելի գոհունակութիւն պատճառեց և հայկական միջավայրերու մէջ և արեւելեան խնդիրներուն իրապէս ծանօթ ֆրանսական շրջանակներուն մէջ:

Սխալ պիտի ըլլար սակայն այդ որոշումէն հետեւեալ թէ ֆրանսական քաղաքականութիւնը, Թիւրքիայի հանդէպ, արժատական փոփոխութեան կենթարկուի: Սաչափը ճիշտ է միայն որ ֆրանսական ֆինանսական խմբակցութիւնները որոնք անտեսական շնորհներ կապածին Թիւրքիայէն իբր փոխարինում քըրանսաի բարեկամութեանը, յոսու խաբութեան մատնուած են 3-4 տարիս ի վեր և կենթադրեն հիմա թէ կորովի ընթացք մը աւելի շա հաւոր կրնայ ըլլալ թերևս քան ան վերջ գիշորութիւնը: Նոս տարակոյս չկայ որ ֆրանսական արդի նախաբարապետը, Տ. փուէնքսոն, որ ազգային պատուին վերջին ծայր նախաձեռնողն է, իր ունեւոր հա կառակորդներու խոստովանութեամբ իսկ, անկաշառ անձնաւորութիւն մ'է, Թրքական ամբարտաւանութեանը առջև կողմնակից չէ «յաղթուածի քաղաքականութեանը»:

Այդ նկատումներով հանգերձ ֆրանսական դիւանագիտութիւնը կը մնայ ներշնչուած խորին բարեկամութեան մը Թիւրքիայի հանդէպ, իսկ չենք ընեն հանրային կարծի

քի մասին որ արեւելեան խնդիրն ըլլալ վերաբերմամբ հիմնաւոր ընդթ մը չունի Յրանաւի մէջ և որ օրը օրին կրնայ փոխուիլ մամուլի ազդեցութեամբ:

Յրանքթրքական քաղաքականութեան ելեկէները մասնաւորապէս կը հետաքրքրեն Սիւրիայի մէջ վաղուց ապրող կամ վերջերս ապաստանած հայ բնակչութիւնը, որ ինչպէս սիրիական ժողովուրդներու մեծամասնութիւնը, Թրքական վերադարձի մը երկիւղին տակ ճշնչում է, մանաւանդ կիլիկիայի պարպումէն ի վեր:

Զօր. վէյկանի անուանումէն քանի մը օր առաջ այդ մասին տեսակցութիւն մ'ունեցած էինք նախկին բարձր-գոմիսէն զօր. կուրօի մտերիմ աշխատակիցներէն մէկուն հետ և նա մեզ ապահովեցուցած էր թէ այդ երկիւղը անաղի էր: Զօր. վէյկանի մեկնումը հաստատել կը թուի այդ յայտարարութիւնը. կան մարդիկ որոնք նահանջութիւն համար չեն ընտրուիր: Ինչպէս նախորդ թղթակցութեան մը մէջ գրած էինք, զօր. վէյկան շատ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ իբր զինուորական և իբր վարչապետ: Եւ միթէ անոր ձեռնհասութեանը նշան մը չէ՞ սա չնչին եղելութիւնն իսկ թէ նա մեր ժած է ուն յայտարարութիւն ընել կամ կարծիք յայտնել իր պաշտօնատեղին հասնելէ և կացութիւնը անձամբ քննելէ առաջ:

Այս պատկերէն նոր պարագաներուն մէջ Սիւրիայի Հայերը ինչ վերաբերմունք պիտի ունենան: Արդեօք պիտի կրկենն այն սխալները որոնց քանի մը անգամ զոհ գացած է Թիւրքիայի հայութիւնը, հետեւելով ինքնակոչ կամ անփորձ «քաղաքագէտներու», թէ պիտի հասկնան իրականութեան պահանջները:

ՍԻՓԱՆ

(Շարունակելի)

ԳՈՐԾՈՒԻ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԵՐԷՆ

Կրթական շարժումը Գործուի մէջ

Գործու ապաստանած հայ գաղութին հոգեկան միջնորդութիւն տալու համար, Զատիկի առթիւ տեղս ժամանած էին Գ. Ինճեան և հայր Կիւրեղ Զօհրապեան վարդապետները: Ինճեան վարդապետ իր պաշտօնին բերումով մեկնած է արդէն Հոռոմ. իսկ Գործու կը մնայ Հայր Կիւրեղ: Հայերը նոր չէ որ յարաբերութեան մէջ եղած են ճշմարիտ Հայու սիրտ և հոգի կրող այս անձնաւորութեան հետ: Հայր Կիւրեղ ծանօթ է Տրապիզոնի եւ շրջակայքի հայ եւ օտար հասարակութեան իր անշահախնդիր, պարկեշտ եւ մարդասէր գործունէութիւնով: Այն գործը որուն ձեռնարկած է այսօր, ճշմարտապէս գովելի եւ ամեն նկատումէ վեր աշխատութիւն մըն է: Գործու ապաստանած հայ խլեակներուն համար, դպրոցական յարկերու պէտքը կրկնակ անգամ ներ շնչուեցաւ: Սակայն առժամային Գաղթային Յանձնախումբը փոխանակ այս կենսական եւ անցեւորագիտ հարցով իրօքէն զբաղելու, սխալ վկայութիւններու եւ թիւր հասկացողութեան մը բերումով եղած ամուսնութեան մը առթիւ «Տէր-տէրի խնդիր» մը եւ նոր պայքար մը ըստեղծեց ու նուիրականացուց, եւ փակելով եկեղեցին, անգամ մըն ալ խայտառակեց հայ կղերականը յոյն կղերականին եւ հասարակութեան առջև: Գաղթային Յանձնախումբը, փոխանակ վարժարան մը բանալու միջոցներ ստեղծելու, նախամեծար համարեց իր կազմի վաւերացումին համար 2 ամիս զբաղելու, Թոյլ տալով որ ցեղին խլեակները կայաններու խոնարանիկները եւ փողոցներու մէջտեղերը Թափառին ու աղատուին:

Զօհրապեան վարդապետ կայաններու իր տուած անցելութիւններու միջոցին, տեսնելով բոկոսն Թափառող փոքրերուն կրկնակէ թշուառացումը, առանց վարանումներու եւ երկար խորհրդածութիւններու, առ այժմ իր անձնական միջոցներով վրայ յնամ, կը ձեռնարկէ այս նուիրական գործին, բանալով գուտ հայկական վարժարան մը «Արարատեան Կրթարան» անունով:

Վարժարանին տնօրինութիւնը յանձնուած է փորձառու եւ ծանօթ ուսուցիչ պ. Արեւսանդր Կիւլպէնկեանի: Օգնական ուսուցիչ նշանակուած են պ. պ. Վրոյր Հայկապետ, Նշան Պէշկիմաշեան եւ Սմբատ Հիւսիսեան: Առ այժմ Գործու գանձուող 3-4 ուսուցիչներ տրամադրու են սիրացածար դասեր ըստանձնելու, ընդ յառաջ երթալով գործի անմիջական պահանջին: Կը տեսնուի ուրեմն որ ուժերն

ու միջոցներ չեն որ կը պակսին եւ կամքը միացած քիչ մը բարեացակամութեան ու նուիրումին, կարող է յալթել ամեն դժուարութեանց:

Երեք օրուան մէջ արձանագրուած են 170 աշակերտներ. լատին եպիսկոպոս Leonardo Brindizi խոր բարեացակամութեամբ խաղաղական վարժարանին մէջ տրամադրուած 4 սենեակները շատ փոքր են գունդագունդ դիմող աշակերտներուն համար: Հակառակ Թափառած ջանքերուն, տակաւին կարելի չէ եղած նպատակաւոր պայմաններով յարմար շէնք մը ճարել: Ծնողները յուսահատ եւ գլխիկոր չվերադարձնելու համար, որոշուած է առ այժմ նախապատրաստականի 70 տղայոց համար բացօթեայ դասընթացք մը հաստատել: Գործուի կանանք, ճառերու հովանին եւ տասը վարկեանի հեռաւորութեան վրայ գտնուող ընդարձակ դաշտերու ամայութիւնը առաւելու ինքնին են այս ձեռնարկին յաջողութեանը համար: Գեր. եպիսկոպոս Լեւոնտոս Պրիմատիգի գաղթական Հայերուն՝ վարժարանի համար ցոյց տուած ջերմ սէրէն ազդեցելով, խոստացած է, ամիս մը վերջ, մեծ արձակուրդներուն, իտալ. վարժարանը իր ամբողջութեամբ, իր դպրոցական կազմածներով, 3 ամիս համար Հայերուս յանձնել:

Նախակրթարանը ունի 100 աշակերտ եւ մինչեւ Բարձրագոյն Ա. դասարան: Դասախօսութիւնները Ազգ. վարժարաններու ծրագրով կը ըլլան:

Գործուի մօտակայ գիւղերուն ինչպէս Մանտուրի եւ Փօմպոյի մէջ հաստատուած գաղթականական կայանները անպայման օրէն պէտք ունին մէկ մէկ երկստե վարժարանի: Արարատեան կրթարանը առայժմ միմիայն մանչեղու համար է, եւ եթէ արարտին ծանօթակցութիւններ չի հասնին, դժուար թէ անիկա կարնայ իր գոյութիւնը մի քանի ամիսներէ աւելի տեսականացնել: Նախաձեռնարկ ոգին, նուիրումը եւ անհատական սահմանափակ միջոցները չեն կրնար մեծ ծախքեր պահանջող ձեռնարկներու երկար ժամանակ դիմագրաւել: Ինչ պիտի ըլլան ուրեմն վարդուան մեր նոր սերունդը կազմող այս խլեակները: Ինչ պիտի ըլլան այս անգործ ու անուս աղջիկները: Ուսմանութեան իր ծոցին մէջ Թափառական մոլութիւններով շուտով պիտի խամբեցնէ ազգին այս վերջին ծաղիկներն ալ:

Ինչ կը խորհի արդեօք գաղթականական յանձնախումբը այս ուղղութեամբ: Գործուի երեք յարանուստեանց ներկայացուցիչները ձեռք ձեռքի տալով, փոխադարձ համերաշխութեամբ կրնան այս բոլոր անպատեհութեանց առաջը առնել: մենք աւելի քան վստահ ենք որ այս ուղղութեամբ ըլլալիք ունէ ձեռնարկ մենք

յաջորդութեամբ կը պսակուի եւ եթէ բարեացակամութիւնը չէ որ կը պակսի, ինչո՞ւ ուրեմն շինարար աշխատանքի չի թուիլ եւ վաղուան սպասել...

ՎՐՈՅՐ

Գործու, 4 մայիս 1923

ՆԱԽԱԿ ԾՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

Սալոնիկ, 10 մայիս 1923

I

Վերջին քաղք. գահ սվէժ դէպքերու հետեանքով ես ալ ինքզինքս բազմից լանձնելով չունիս եղբականի ամբարձր առի, ուր ակամատես եղայ բազմահազար գաղթականներու խը ճողովներուն՝ կայարաններու, փողոցներու, եկեղեցիներու շրջափակներու և այլ տեղերու մէջ՝ ներխուժած գլխաւորապէս փոքր Ասիական թրակիական:

Հայ մողովուրդը՝ տարտղնած աշխարհի չորս հոգիներուն՝ չուշացաւ և այս դժբախտ զանգուածներու մէկ մասը կապուիլէ, եկաւ, թափուեցաւ նա՝ իր տուն ու տեղէն զրկելով, ուր վերջին անգամ գլուխը գնելու տեղ մը գտած էր... Ենթոհիւ կառավարական աշխատութեան հետոյ հետէ տեղաւորեցաւ նա զանազան չէնքերու ու հանրակայաններու մէջ:

Այժմ մի կերպ հայ տարագիր զանգուածը տեղաւորուած է ինչպէս Յունաստանի զանազան վայրերու՝ նոյնպէս և Սալոնիկի մէջ, ուր առաջի օրերուն կազմուեցաւ խնամատարական մարմին մը, ստանձնելու համար վերոյիշեալ տարաբաղդներու պատսպարման ու հոգատարութեան գործը:

Մինչև այժմ ալ նախկին մարմինը (համարեա՝ թէ առաջաւոր կազմով) գոյութիւն ունի ու կը շարունակէ ըստ իւր կարողութեան ու հասկացողութեան կառավարել խնամատարական գործը: Ամէն կասկածէ դուրս է, որ այսօր հայ տարագիր բնկորներու պահպանման գործը ազգային տեսակետէն ամենակենսական ու կարևորագոյն հարցն է: Հայ մասովը իբր ամենաարթուն, հսկող և յառաջապահ (աւանկարտ) մեր ժողովուրդին աւագ պարտք մը ունի վերոյիշեալ հարցերու իրագործման մղում տալու և կամ կասեցնելու դա նոյնք՝ եթէ ազգ. շահը կը թելադրէ:

Իմ մատնանշումները վերապահելով յետագային, այժմ կուզեմ ձեռք հաղորդել վիճակագրական քանի մը թիւեր ու աշխատել տալ հայ տարագիրներու իսկական պատկերը՝ ամբողջական գաղափար մը կազմել կարենալու համար անոնց մասին:

Ասկէ առաջ կազմուած վիճակագրութեան մը համաձայն Սալոնիկի և շրջակայքի հայ գաղթականութիւնը՝ ըստ քաղաքի՝ կը ներկայացնէ հետեւեալ պատկերը:

Իր անունը	Ընտանիք	անձով
Իզմիր	376	1.390
Աֆիոն Գարահիսար	317	1.175
Հակի-Շէհիր	204	897
Ատափազար	188	782
Պրուսա	189	704
Մուշ	117	521
Բէօթահիսար	107	458
Արմաշ	96	400
Ատանա	95	465
Կեսարիա	79	320
Պաշտիմա	78	319
Սիվրիհիսար	62	283
Սեբաստիա	69	322
Էօտէմիշ	83	288
Իզմիթ	78	292
Ռոստումթօ	64	244
Ուշաք	44	209
Մալնիսա	56	195
Պիլնէհիկ	64	253
Եօզղատ	59	257
Կարս	37	171
Կարին	34	141
Խաթալ	34	121
Սէօլէշ	29	126
Մալկարա	36	118
Պարտիզակ	36	100
Պալք-Քէսիր	22	92
Սիլիվրի	19	84
Սպարթա	27	77
Մարաշ	25	68
Մեծ-Նոր-Գիւլ	19	67
Գասպակ	21	70
Կէմէիկ	18	58
Վան	14	59
Չալկարա	15	47
Խարբերդ	14	48
Կապիս	21	52
Քէմախ	12	47
Ազ-Շէհիր	8	38
Զանազան քաղաք	315	1.272

Ընդհ. գումար 3.181 13.429

Ուրեմն 3.181 ընտանիքներ ունին 13.429 անձ, իւր քանիւր ընտանիքի միջին թիւը մօտաւորապէս չորս հոգի: Զի մոռնանք մէկ ուրիշ պարագայ, որ մեզ մէկ ընտանիք ներկայացողները յաճախ խմբաւորուած են քանի մը ընտանիքներու բնկորներուն, և վերոգրեալ թիւ ճշիշ մեծամասնութիւնը կը բաղկանայ այրի կիներէ ու որբ մանուկներէ...

ՆՈՐ ԱՅՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստանի կարմիր Խաչի Երեսանի Գլխաւոր Վարչութիւնը, որի նախագահն է Երթիկ Կամսարական, Կ. Խ. Մարտիկ Մասնաճիւղին գրած է նամակ մը ապրիլ 24 թուականով որմէ կը քաղենք հետեւեալ մասերը:

Աւելորդ է ըսել թէ այս նամակը իր անպակաս ու անկեղծ տողերովն իսկ խորհրդածել պիտի տայ շատ մը սրտցաւ ազգայիններու եւ ուժեղ կերպով պիտի գզգզէ Հայաստանի տառապալից ժողովրդին օգնութեան համարն անհրաժեշտութիւնը: Ան նամակը:

Ս. Թ. Ի (սոյն թուականի) մարտի 28ին Հայաստանի կարմիր Խաչի Գլխաւոր Վարչութիւնը առանձին բաւականութեամբ ստացաւ յարգոյ Մասնաճիւղի Կ. Խ. Մարտիկի գրած Ձեր նամակը, որով տեղեկա. ցնում էք տեղումը Հ. Կ. Խաչի ճիշդ կազմելը և մի շարք դեղեր G. W. Wittalle Cie հասցէին Երեսան զրկելու մասին:

Շտապում ենք յայտնելու Ձեզ, որ Գլխ. Վարչութիւնն անշափ ուրախ է իմանալով, որ Երոպայի հեռաւոր անկիւնները նոյնպէս հետաքրքրու. թեամբ եւ ուշադրութեամբ են վե. րաբերում դէպի մեր երկրի կարիք. ներք և մասնաւորապէս դէպի Հայաստանի կարմիր Խաչի Ընկերու. թիւը:

Այդ առթիւ պէտք է յայտնենք Ձեզ, որ մեր երկրի առանձնայատուկ պայմանների շ'որհիւ մեր ժողովուրդը շատ մեծ կարիք ունի քիմիկ և սովորական զանազան կերպ պրե. պարաների, որոնցով պէտք է կուել մալարիա համաճարակի դէմ: Միւս դեղերի տեսակների ընտրութիւնը մնում է Ձեր ցանկութեան:

Խնդրում ենք Ձեզ ուղարկել Գլխ. Խաչի վարչութեան Ձեր Մասնաճիւղի կազմելու և նրա գործունէութեան մասին համառոտ տեղեկագիր, այլ և թէ ովքեր են կազմում վարչական և այլ օրգանների կազմը:

Այսուհետեւ ամեն առաքում կարող էք ուղարկել Հայաստանի կարմիր Խաչի ներկայացուցիչ Բաթումում Մուրատ Ղազարեանին (որ է միա. ժամանակ Հայաստանի Պետական Առևտրի ներկայացուցիչը Բաթումում):

ՀԱՅՈՒ ՈՅԻՆ

Այսօր տարիւնէս է, որ Կիւիկոյ Հայ ժողովուրդը, թողնելով իր հայրենի տունն ու տեղը, եկաւ ցրուելու Սերիոյ հիւրընկալ ամբարձր վրայ: Հոն, դուրսը շնորհա. համար, ծակ մը գտաւ իրեն համար, բոյն մը յարմարացը իր ձագունները մէջը պատսպարելու համար: Երոտաղէմէն մինչև Պէյրութ, Պէյրութէն մինչև Լաթաքիա, մինչև Ալեքսանդրէթ, շարունեցաւ ծովա. փերը, ցրուեցաւ իրանանի բարձունքները, գիւղերուն ու քաղաքներուն մէջ, իր ծայրը հասաւ մինչև Հալէպ, Գամակոս, Համա, Հոմուս, Եաֆա, Քայֆա, և այդպէս ամենուրեք Սերիոյ և Պաղեստինի մէջ: Իր ապրուստը ճարելու համար մօրացկանութեան չսկսեց Հայը, այլ լծուեցաւ խաղաղ աշխատանքի: Ինչ որ կրցաւ վաստակել, Աստուած չէն պահէ, բաւական է որ իր ձագունները անօթի չի մեռնէին: Աստուած մեծահարուստ վաճառական էր նա իր հայրենիքէն մէջ, հոն շատ կառուածներ ունէր, մեծ եկամուտի տէր էր, հոգը չէ, արհամարհական ժպիտը երեսին՝ կոշիկներ ներկելու սկսեց, հին կոշիկներ կարկատելու ձեռք զարկեց, արհեստաւորն էր արհեստը բանեցուց և այսպէս ամէն մարդ իրեն յարմար գործի մը լծուեցաւ՝ մոլեխնէթին կարօտ չըլլալու համար:

Պէյրութի մէջ, պատեքաղմի միջոցին, Գերմանացիք փրցուցած էին կամարակապ նեղումը շուկաները և վերի մեծ պողոտայէն մինչև նաւահանգիստ լայն ճամբայ մը բացած էին: Բայց այդ ճամբան կը մնար այդպէս աւերակ ու փլած վիճակի մէջ, սպասելով որ օր մը կարգի դրուի: Կառավարութիւնը, սակայն, վերջերս տեղական փոքր ցուցահանդէսի մը համար այդ աւերակ ճամբաներուն վրայ, երկու կողմը, մէկ քանի հարիւր փոքրիկ կրպակներ, առժամեալ կերպով, շինել տուաւ, որ այդ ցուցահանդէսը լրանալէն վերջ, նորէն փողոցը դատարկ էր ու անտուն աղքատները հոն իրենց հանգիստը կառնէին, ոմանք ալ այնտեղ իսկ կը դիւլբէին: Բայց երբ հասաւ Կիւիկոյ Հայութիւնը, վարձեց այդ պարսպ և ամայի մնացած կրպակները, լեցուց հոն իրեն հետ բերած իր խանութի պարանքները և սկսեց վաճառել: Աւերակ, Պէյրութիցէն մոռցուած այդ անկիւնը կեանքը ծնաւ, ետեւեւ սկսեց և կուէք թէ Ատանի շուկան հոգ փոխադրուած էր: Ու հիմայ, քաղաքին այդ մէկ անկիւնը, Պէյրութի ամենէն բանուկ, ամենէն փայլուն շուկան եղած է: Ո՞վ որ ինչ չկրնար գտնել ուրիշ տեղ, հոն կը վազէ. ո՞վ խելքը գլխին վաճառական մըն է, հոն՝ այդ համաստ կրպակներէն հատ մը իր ձեռքը անցնել կուզէ: Եւ ահա տեսաւ Սերիացին ու զարմացաւ, հիացաւ Հայուն այդքան տոկոսութեան, այդքան կենսունակութեան վրայ:

Բայց տարի մը վերջ, ահա ձեզի նոր տարագիրներ, նոր դժբաղդներ Հայաստանի միւս գաղաներէն եկան աւերակալ Սերիոյ հայ տարագիրներուն վրայ: Հոն, անոնք ալ իրենց նախորդներուն պէս, ծակ մը գտան մէջը մտնելու, բոյն մը յարմարացուցին անձրեւն ու ցորտէն պատսպարելու: Զէ՛չ բան չկար, ծառերու ճիւղով հիւղ մը լինեցին, վրան ալ ձեւեցին և մտան մէջը, ոմանք ալ մէկ երկու փայտեղ անկեցուցին, հինումին խնդրներով և կամ թէխներով վրան ծածկեցին, և ահա այդպէս պատրաստ էր Ալազէստինի պալատը: Զմե՛ն է, ցո՛ւրտ... անձրեւը կը տեղայ, քամին կը փչէ, բայց Հայը իր հիւղակին մէջ գոհ է, ինչու որ իր կեանքը և իր երեխաներունը ապահով է: Զկայ հոն մարդախոշոր թուրքը:

«Երբ անձրեւն է կամ քամու, Ու կապերը թըխթըխում, Հայը անո՛ւշ քունի մէջ Քաղցը երազ է տեսնում... Ու խնդում...»

Ահաւասիկ, Հայրենագործի այս հայ ժողովուրդն է, որ Հայաստանի ամեն գաւառներէն, ամեն գիւղերէն եկած հաւաքուած Սերիոյ ամբարձրները՝ իր Զատիկը կը տօնէ այսօր: Բանութեան ձեռքով տարագրուած, աշխարհէն մոռցուած, Հայը դեռ չմոռցաւ իր Զատիկը, Հայաստանի Աստուծոն՝ Յարութեան այդ փառաւոր օրը, որ օգո՛ր էր ամեն տարի, Աւագ Ծառաթ օրը, մէկ քանի կարմիր ձու ձեռքերը, հագուած սքուած, ծնողն իր զաւակներով ծով բերան, ժամ երթալ և լսել Դանիէլի գիւրքը, այն հրաշափառ խօսքերը, որ բերտ ուժի և բանակալութեան դէմ ուղղուած էին: Իսկ այժմ, գլուխը բաց, ոտքը բոպիկ, հագուած ներք պատուած, նոյն Աւագ Ծառաթ օրը և կամ Երեսանի առաւօտը, դեռ լաւ տեսնական այդ կարմիր հակիթը իր ձեռքը կը վազէ դէպի ժամ, ով որ իր մօտերը եկեղեցի մը ունի, ուր հայ լեզուով արարողութիւն կայ: Իսկ ո՞վ որ չունի այդ, կը վաղէ դէպի անտառ, դէպի պարտեզ, ծառի մը տակ, չոր քարի մը վրայ և կամ ծովուն եղբքը տաքուկ աւազներուն վրայ և այնտեղ կը նստի իր բաղդակիցներուն հետ: Հայոց Զատիկը տօնելու: Դուք կը տեսնէք անոնց մէջ որդեկորոյս մարքեր, ծնողա.

ին, որով որքան, ամուսին և ազգականներ
կորսնցուցած այրինքը, Հայաստանի ամեն
կողմերէն, ամեն գիւղերէն, բոլորը բաղդա-
կից, բոլորին սրտերը այրած, բոլորն ալ
հաւասարապէս տառապած, չարչարուած
ու խռովանալու էին, և սակայն հաւատքը
գեռ իրենց հոգուն մէջ կենդանի, յոյսերը
վառ, ապագային վրայ վստահ, մեծամար-
տոյ ժպիտները աչքերուն, հաւաքուած են
խուճախ խուճախ, կրտսն, կը խօսին, կը վեր-
ջին անգամը, այն երջանիկ Զատիկը...
Իրաքանչիւրը կը յիշէ կը պատմէ քիչ
մը իր անցեալէն: Աւ կը նային... կը
նային ծովուն ծովփացող ու յեղիեղուկ ա-
լիքներուն ու անոր անհունութեան վրայ,
ուրիշ անդին կը գտնուի իրենց հայրենիքը,
լինալ կը իրիկան, և հայկական միւս գա-
ւառները, որ այժմ աւերակ՝ գողերու և
աւազակներու բոյն դարձած է: Անտէր ու
անտուն, մարդկութենէն լքուած, իրենց
հեռաւոր ազգականներէն մոռացուած, ծո-
վուն տաքուկ աւազներուն վրայ նստած,
կը նային ու կը խնդրեցան: Վերեւ կա-
պոյտ երկինք, վարը կապոյտ ծով... Ամէն
կողմ, լո՛ւտ, ամէն կողմ տխուր անապատ
Փարնան թռչունները միայն, որ եկած են
Հայաստան երթալու, կը ճախրեն իրենց
զինուած վերեւ, և իրենց պէս պէս ճառողիւն-
ներով կընդհատեն այդ անապատային լը-
ռութիւնը: Չմեռնէ վերջ, տաքուկ անա-
պատներէն դէպի Հայաստան վերադարձող
թռչուններն են ասոնք, որ կը թռչտին և
կերպէն իրենց երբեմնի հիւրընկալներու
զինին վերեւ... և ահա, այս հիւրընկալ-
ներու ժամն ու ժամերգութիւնը: Զատիկուան
առթիւ: Եւ, կարծէք, այդ ճառողիւններու
մէջ Հայը կը կրէ Աւագ Եփրատ օրուան
Դանիէլի գիրքը: —

Dr. ASA

Սուրիա, 15 ապրիլ 1923

(Շարունակելի)

ԶՄՄԱՌԻ ՎԱՆՔԸ

Զմամուի միաբանութիւնը իր պատ-
մական անցեալով ծանօթ է և հայ
կաթոլիկ առաջնորդներու մեծագոյն
մասը Զմամուէն հասած են: Միա-
բանութիւնը երկար ատենէ ի վեր
զրկուած ըլլալով իր մեծաւորէն,
վերջին անգամ միաբանութեան զա-
նազան կողմերու 18 ներկայացուցիչ-
ներու գումարած ժողովին մէջ միա-
ձայնութեամբ մեծաւոր ընտրուած է
Հ. Կարապետ վ. Պատուհասեան:
Նորընտիր մեծաւորը բնիկ Մշեցի
է, 40 տարեկան, ծանօթ է Պօլսոյ
մէջ իբրեւ մեծաւոր Գատըքէօյի և
հայ կաթոլիկ ընդհանուր և վարչա-
կան ժողովներու անգամ, 3 4 տա-
րիներէ ի վեր կը վարէր Աղգ-
թնամատարութեան հայուակալի պաշ-
տօնը և վերջին անգամ որբերու
գիւանին պետն էր:
Նազնեան եպոսկ. կաշխատի միացը
նել Անտոնեան վարդապետ և արդիւնա-
ւոր միաբանութիւնը Զմամուի հետ,
Այս նպատակաւ եղած յանքերը ի
մօտոյ գործնական արդիւնքի մը
պիտի յանգին:

ԼՈՒՐԵՐ ԵԹՈՎՊԱՆԷՆ

Ասիա Ապապան կը գրեն մեզ:

Տեղիս Հ. Յ. Դաշնակցութեան
գեղեցիկ շանդուրութեամբը հայկա-
կան լսարտն-ընթերցարան մը բաց-
ւեցաւ այստեղ: Բացումը կատար-
ւեցաւ մասնաւոր հանգիստութեամբ
և մեծ թուով համակիրներու ներ-
կայութեամբ: Նոյն առիթով յար-
գանքի ցոյց մը ընծայուեցաւ նաև
հանգուցեալ Արմէն Գարօի յիշա-
տակին: Լսարանին մէջ յաճախ
տեղի պիտի ունենան դասախօսական
երեկոյթներ: Հայաստանի Հանրա-
պետութեան տարեգարձին առթիւ
ալ, մայիս 28ին, հանդէս մը պիտի
կազմակերպուի հոս:

ՆԱՄԱԿ ՀԵՂԱՍՏԱՆԷՆ

Կալկաթա, 24 ապրիլ 1923

«Հայոց Միութիւն Հնդկաստանի»

Չափազանց խրախուսիչ է նկատել
որ տեղիս հայութիւնը երեւուն եր-
կար տարիներէ յետոյ յաջողել է
վերսկսել վերոյիշեալ միութիւնն, որը
հաստատուել է Կալկաթայում Armenian
Association of India, 19, Royd st. -
պրն. Դ. Ա. Դաւթեանի բնակարա-
նում, միայն քանի ամիսներ առաջ:

Շնորհակալութիւն պր. Դաւթեա-
նին որ բարի է գտնուել իր բնակա-
րանը ուժամեայ փոխ տալ Միու-
թեանն, իրենց գործերը վարելու:
Հիմնադիր թիշկ Մովսէսեանի
ջերմեանք կերպով վերաբերուելը
մեծ դեր է խաղացել Միութիւնն
հաստատուելու, ինչպէս եղել է նրա
հանգուցեալ հայրը երեսուն տարի
առաջ:

Միութեան նպատակն է պաշտ-
պանել Հայերի շահը ամբողջ Հնդ-
կաստանում, օրինաւոր և սահմանա-
դրական կանոնների համեմատ:

Ջրադուել քաղաքական, տնտեսա-
կան, բարեսիրական և հայրենասի-
րական հարցերով:

Հաւաքել ներկայացնող ցեղի գա-
ղափաշները բոլոր այն խնդիրների
մասին որ կը վերաբերի իրանց
հասարակական շահին:

Աչքի առաջ ունենալ Հայերի բոլոր
իրաւունքները և կատարելագործել
նրանց թերութիւնները Հնդկաս-
տանում:

Պաշտպանել Հայերի շահը քաղա-
քային խնդիրների վերաբերմամբ:
Առաջացնել նրանց նիւթական,
մտաւորական, ընկերական և բարո-
յական զարգացումը և աւելացնել
հանրային շահը:

Չարգանել Հայերին մարդասի-
րական, տնտեսական, արհեստական
և այլ այնպիսի միջոցներով որ բա-
րեփոխի նրանց դրութիւնը:

Բարեկեցիկ նրանց հասարակական
առաջադիմութիւնը, իրենց մարդա-
սիրական և կրթական հաստատու-
թիւնների միջոցաւ:

Հակել վերոյիշեալ հասարակութեան
մարդասիրական և կրթական պար-
գանքի բաժանմանը:

Հաստատուել գրաստաններ կամ ըն-
թերցարաններ հանդերձ մի լրա-
թերթի:

Միութիւնն ունի 69 կանոններ,
որոնք բաժանուած են զանազան
մասերի: Ընթերցողին ձանձրոյթ
չպատճառելու համար առայժմ կը
թողնեմ այդ մասը:

Անկասկածելի է որ միութեանս
գործերը ուղածին չափ առաջանում
են, այնպէս որ կարճ ժամանակի
ընթացքում կը յաջողին ունենալ
իրենց ամսաթերթը The Armenian
Review անունով որ պիտի պարու-
նակէ հետեւեալ նիւթերից:

Յայտարարութիւններ, ընտանեկան
դէպքեր, խմբագրական, տեղեկութիւն
միութեան գործունէութիւնից, տե-
ղեկութիւններ Հայերից Հնդկաստա-
նում և Արևելքում: Ընդհանուր
հայութեան մասին կենսագրական,
պատմական, գրական, կրթական և
քննախօսական թղթակցութիւններ,
հայերէն սովորելու արհեստը թղ-
թակցութեամբ, ընկերական և ընդ-
հանուր տեղեկութիւններ ժամանա-
կէ ժամանակ պատկերազարդ: Եալին:

Չպէտք է մոռնալ յիշել որ այս
ամսաթերթը տպուելու է անգլիերէն
(գոթախտաբար), տեղիս հայ հասա-
րակութեանը հասկնալի դարձնելու
համար: Բայց իրաւացի յոյս կայ,
ամեն Հայ որ խորթ է իր մայրենի
լեզուից կը ծանօթանայ և պատե-
հալի միջոցաւ և գործ գնել իր եղա-
ծին չափ:

Լիայոյս ենք որ ամեն Հայ Հընդ-
կաստանում և օտար երկիրներում
կը հետաքրքրուի այս Միութիւնով:
Պաշտպան և օգուտ կը լինի, այսինքն
ոչ թէ միայն կը ջանալայ այլ վըս-
տահութեամբ կը դիմի Միութեանն
անգամագրուելու և ամէն ջանք կը
թափի և ջանայի իր ձեռքի եկածը
կատարելու Միութեանն համար:

Ղազարոս Ա. ԷՄԻՆԵԱՆ

ԳԱՂՔԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Նկատի ունենալով որ ամերիկեան
քթայի բացումը մեծ հետաքրքրու-
թիւն արթնցուցած է բոլոր Հայե-
րու հայմար, «Ճակատամարտ» գի-
մեր է կ.պօլսի ամերիկեան հիւպա-
տոսարանին որ հետեւեալ տեղեկու-
թիւնները հազորդեր է:

Թիւրքիոյ քթայի մօտաւորապէս
2800 հոգի է. նկատի ունենալով Յու-
նաստան ապաստանած հայ գաղթա-
կաններուն վիճակը, Ամերիկա եր-
թալու համար աւելի նախապատու-
թիւն տրուած է անոնց, Պօլսոյ քթ-
թան է 853 հոգի որ արդէն լեցուած է:
Այնպէս որ այսուհետև նկատի չպի-
տի առնուի այդ ուղղութեամբ կա-
տարուած ունէ դիմում:

Այժմ բաց է միայն ուսանական

քթան, որ յատուկ է ուսանակա-
տաններու. այս քթան շատ մեծ է և
շատ քիչ անգամ լեցուած է:

853 հոգին, որոնց համար պէտք
եղածէն աւելի դիմումներ կատար-
ւած են արդէն, ոչ թէ Հայերու. այլ
ընդհանրապէս թրքահայատական
քթան է: Թրքահայերու մասնաւոր
քթան մը կար անցեալ տարի, հ-
մաձայն Տ. Ուիլսոնի գծած սահ-
մաններուն. այս տարի ջնջուած է
այդ քթան և Հայերը մտցուած են
Թիւրքիոյ քթային մէջ:

Հայաստանի Հանրապետութեան
արդի սահմաններուն համար կ.պ
առանձին քթան մը, որ 230 հոգի
է: Հայաստանի արդի սահմաններու
ընդհանրը կրնան օգտուիլ այդ քթ-
թային:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Քէմբ 0տօի ցերեկոյթը անցաւ
մեծ խանդավառութեամբ: Խփապէս
հիանալի է դիտել խուճախ մը երե-
տասարդներու շանդուրութիւնը աղ-
գային կեանքը վառ պահելու համար
այդ հայաժողովին մէջ: Եղան երգի-
րու արտասանութիւններ: Մեր ան-
հման երգիծաբան Յ. Պարոնեանի
«Շողոքորթը» ներկայացուցին գ-
հացուցիչ յաջողութեամբ մը: Պ-
րոնեանի սրամիտ խօսքերը և դերա-
կատարներու գաւեշտական շար-
ժումները զուարթութիւն սփռեցին
բոլորի վրայ: Խուճախում բազմու-
թիւն մը ոգևորուած ծափերով իր
գնահատանքը կը յայտնէր: Չանա-
զան գովելի նպատակներու համար
վաճառուեցան ծաղիկներ: Մինակ
վարդ մը պմերիկեան ձև աճուրդով
արժեք 170 ֆրանկ: Տիկին Աղանի
Ղևոնդեան ալ նուիրեց 100 ֆրանկ:

Մարտիլի առժամեայ հոգևոր հ-
վիւ Արթ. Գէորգ քհյ. Նիգամեան
կը տեղեկացնէ որ Մարտիլի Մ-
տուռը առժամապէս փակուած լի-
նելով, հոգևոր մատակարարութեանց
համար իրեն դիմել ուղղները պէտք
է ի նկատի ունենան իր նոր հասցէն
որ է 31, rue des Dominicaines. «Alpi-
Hotel»:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ ՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Այս վերնագրով «Մադէն» ի մայիս 1 ի
թուին մէջ կը կարգանք Լոնտոնէն տըր-
ւած հետեւեալ հետաքրքրաշարժ հետա-
գիրը:

Եթէ հաւատք ընծայենք «Սընտէ-
էքսքէսի» գրածին, որ նախանձա-
հոգածութեամբ մը կը հակէ Սըր
Պազիլ Չահարոֆի ամենաանհաշի-
շարժումներուն վրայ իսկ, մայրա-
քաղաքի ամենաազնուապետական
պանդոկներէ միոյն մէջ անցեալ
ուրբաթ օր տրուած է խորհրդաւոր

պատուական մը որ բաւական
յուզում պատճառներ է Լոնտոնի քա-
րի զային շրջանակներու մէջ:

Հակառակ անոր որ պանդուկի պաշ-
տօնէութիւնը հոգ տարած էր որ-
պէսզի այդ օր լրագրողներ և լրա-
գրի լուսանկարիչներ չմտնեն ներս,
իմացուել է սակայն որ այս լեօնը,
նախագահ թեմար որը Չարլզ
կրիշլէյի՝ Սինգլայարսկական քա-
րի զային Ընկերութեան տնօրէննե-
րէ մին, միեւնոյն սեղանին շուրջ ը-
լուեր է տասնեակ մը քաղաքի
երեսիներէն, մինչդեռ պատուոյ
հիւրը որը Պաշտի Չահարֆն էր՝
«գրգռուելու» Եւրոպայի անհամաձայնու-
թեան:

Տ. Վէնիզէլու չէր կրցած ներկայ
գտնուիլ այս պատուականին, զա-
նազան պատճառներով: Նախ, հեղին
նախկին առաջին նախարարի ներ-
կայութիւնը քաղաքական բնոյթ մը
զիւրի տար ճաշին — ինչ որ ի դէպ
չէր ի հարկէ, հեղինօրէն կը յարէ
թերթը: Յետոյ, Տ. Վէնիզէլու որ
ամենաբարձր լինելու շնորհը չունի,
այժմ կը գտնուի Մոնթէ Գարլօի մէջ
ուր կը հսկէ իր տիրոջ շահերուն
վրայ:

Ուրիշ կոչման մըն էր բոլորովին
երկտասարգ անձնաւորութիւն մը,
մէկ հատիկ զաւակը Տ. Կիւլպէնկեանի՝
հայ միլիտանտէրը, «Ռուսիայի Տէօյ
Եւլլ Գորբորէշընի» Չահարֆը:

Յամենայն դէպս կը թուի թէ
որը Պաշտի այս քաղաքագործի հաւա-
քովը չպէտք է մեծ մտահոգութիւն
մը պատճառէ բրիտանական գործի
մարդոց, որոնք կը շահագործուին
քաղաքական ճարտարարուեստով: Ո-
րովհետեւ Տ. Պաշտի լօն հեռու է
այնքան անոյ զտնելէ հեղին բազ-
մամիլիտանտներին կեղծանոյ ձայնը
որքան այդ ժամանակին կը թուէր
Տ. Լոյս Ճորճի ականջներուն:

ԼՕՁԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴՍԺՈՂՈՎԸ

Խորհրդաժողովը անցեալ շաբթու
ընթացքին դժուարութեանց հան-
դիպեցաւ մասնաւորապէս ֆինանսաց
հատուցման խնդրին մէջ: Թիւրքիա
կը պահանջէ որ Յունաստան ֆինա-
սուց հատուցում տայ իրեն, մինչ
Յունքը ալ կառարկեն թէ քանի
որ Թիւրքիա ինքն ալ դաշնակից-
ներէն պարտուած ըլլալով հանդերձ
ֆինանսաց հատուցում չպիտի վճարէ,
Յունաստան ալ պէտք է չվճարէ: և
արդէն պատրաստուած դաշնագրին
մէջ մասնաւոր արժանաւորութիւն մը
կար այս մասին: ուստի Յունաստան
այդ յօդուածի գործադրութիւնը կը
պահանջէ:

Փորձիւցիներու և Թիւրքերու
միջև զինանակողական յարաբերու-

թիւներ ստեղծելու համար բանակ
ցութիւններ կը կատարուին Լոնտոնի
մէջ: Ըսմէթ փաշա շատ համակիր է:

Թիւրքերու Պայրամի տօնին առ-
թով Լոնտոնի ժողովը դադար ունեցաւ
մայիս 17ի հինգշաբթի օր:

ԹԻՒՐԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հարսնիքներու միջոցին եղած ա-
ւելորդ ծախքերը արգիւղ օրէնքը
Պոյսոյ մէջ ալ գործադրելու որոշում
տրուած ըլլալով, նահանգային ընդհ-
ժողովը սկսած է հրահանգ մը պատ-
րաստել: Յիշեալ օրէնքին զիստուր
տրամադրութիւնները հետեւեալներն
են.

ՅՕԴ. 1 — Հարսնիքներու միջոցին օժիտի
ընդգրութիւնը, փեսին կողմէ երկու
շեռքէ աւելի զգեստ տալը, մէկ օրէ աւելի
նուագ զարնելը, հացկերոյթներ սարքելը,
նշանախօսութեան և չէփրէտի արարողու-
թիւնները, նուէր տալը, «քօշէք» խաղ-
ցնելը և ուրիշ այս կարգի աւելորդ ծախ-
քեր ընելը արգիւղած են:

ՅՕԴ. 3 — Այս օրէնքին տրամադրու-
թիւններուն հակառակ գործողները 50էն
մինչև 100 ոսկի տուգանքի և կամ մէկ
ամիսէն մինչև վեց ամիս բանտարկու-
թեան կը դատապարտուին:

ՅՕԴ. 6. — Այս օրէնքով արգիւղած
դէպքերը կը գրաւուին, անորդով կը ծախ-
ւին և փոխարէքները կը յանձնուին տե-
ղական թաղապետութիւններուն:

Խտալացի հրացանակիր զինուոր
մը Բէրաշէն Սթամպուլ անցած պա-
հուն խումբ մը թիւրք ուսանողներու
կողմէ յարձակման ենթարկուելով,
զանոնք հեռացնելու համար հրա-
ցանի հարուած մը արձակելու է պա-
րապին մէջ: Բայց զնոյնը գացեր
վիրաւորի է հանգստեան կոչուած
թիւրք զօրավար մը որ կը գտնուէր
փողոցին միւս կողմը:

ԱՐԱՔՍ

Պատիւ ունիք ծանուցանելու Յրան-
ստի մեր յարգելի հայրենակիցներուն Թէ
մասնաւորապէս Յրանստի համար սիկա-
րեթի երկու նոր modèlներ հրապարակ
հանած ենք:

Araks-Ambassadeur

3 ֆ. 20 (20նոց տուփը) - 1 ֆ. 60 (10նոց տուփը)

Araks Select

6 ֆ. (20 » » 15 ֆ. (50 » »)
որոնք վաճառման դրուած են փարիզի
եւ կարելու քաղաքներու սիկարեթի վա-
ճառատանց մէջ:

Manufacture de cigarettes égyptiennes
Araks Tchamkerten & Co. (S. A.)
ANVERS

ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՑԱՍՏՈՒՆ

Palace Bar. 34. Allées de Meilhan

Բաց է ամէն երեկոյ ժամը 8էն վերջ,
ամէն Հայու համար անխտիր ու ազատ
կերպով: Տեսարաններու հոն կը
գտնեն լրագրողներ ու հանդէսներ եւ տե-
ղի կուսնեան պարբերական երեկոյն-
դասախօսութիւններ:

ԳԻՆԻՒ ՍԻՐԱԶԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱՁԲԸ ԼՈՅՍ

Մարսէյի առաջին գինիի հայ վաճա-
ռատան տնօրէն Երուանդ Թորոսեան
պատիւ ունի յայտարարելու որ կրնայ գո-
նացնել ամենանորոգացալներն անգամ,
իր մօտեանոցի գուտ ընտիր գինիներով
որոնք անմրցելի են Թէ՛ գին եւ Թէ՛ որակի
տեսակէտէն: Տասը լիդր եւ աւելի ու-
գողներուն՝ կը դրուի մինչեւ քնակարանը:
Դիմել 18, rue Fort du Sanctuaire, Վո-
պանի Թաղամաս. Թէլեֆոն՝ 54-82:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերման և անգլիացի դրամատէր-
ներ համաձայնութիւն մը կնքեցին
փոքր Ասիայի երկաթուղիներու մա-
սին: Անգլիացիներու կողմէ բանակ-
ցած է Տ. Շրէյտէր՝ Լոնտոնի համա-
նուն դրամատան տնօրէնը: անգլիա-
կան կառավարութիւնը ունի բաժին
չունի այս համաձայնութեան մէջ:
Համաձայնութեան բուն գրգիշն է
եղեր արեւելեան երկաթուղիներու
Յիւրիի գերմանական դրամատունը
իրենց համաձայնութիւնը կը տա-
րածուի Հայտար փաշայէն Գոնիա և
Էսկիշէհի: Էսկիշէհի ճիւղաւորուած
երկաթուղագծի մասին: այնպէս որ
Պաշտաւի երկաթուղին դուրս է
ասկէ: և արդէն Պաշտաւի երկա-
թուղիի գերմանական արժեթուղ-
թերը կը գտնուին «Հատուցումներու
Ծանփածոյ» ձեռքը:

— Բրիտանական վարչապետ Տ.
Պոնար Լօ անցեալ շաբթու հասաւ
Փարիզ: Եկած էր մասնագէտներուն
քննել տալու իր կողորդային բոր-
քոքումը: մէկ երկու օր մնալէ վերջ
մեկնեցաւ Լոնտոն: Լուրջ մտահո-
գութիւն կը պատճառէ իր վիճակը:
Տ. Պոնար Լօ այդ իսկ պատճառներով
իր հրամարական տուաւ թաղաւորին
որ ընդունեց: Շատ կը խօսուի ար-
տաքին գործոց նախարար Լորտ
Քըրըշի մասին իբր հաւանական
յաջորդ Տ. Պոնար Լօի:

— Բրիտանական պատերազմական
նաւեր Մալդաշէն ճամբայ ելեր են
դէպի Մերձասոր Արեւելք:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՆ

Բնիկ Եւզոկիւսի Սրմէնուհի Մարգա-
րէկեան կը փնտէ իր մօրեղբոր որդին
Ռուբէն Մարգարէկեանը որուն փարիզ
ըլլաւ կը կարծուի: Գիտցողներէն կը
խնդրուի իմացնել իմացորութեան միջո-
ցով:

Նամակ ունի մեզ մօտ վանեցի Օգոսէն
Ճիւղեման:

«ԱՐԵՎ» ԱՄՍՍԳԻՐԸ

1923 թ. Ա. կիսամեակի բաժնորդագինն
է 20 ֆրանկ. (Ամերիկա 2 դոլար, Անգ-
լիա 10 շիլին): Ուղարկել այդ երկիրներ
դրամի չէքով:

Մեր հասցեն
Rédaction Areg, S. Hagopian
Eisenacher Str. 38-39. Berlin W. 30

ԾԱԽՈՒ ԴԻՐՔԵՐ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԱԼԷԱԹ ՓԱՇՈՒ

Հայակեր Թալեաթ փաշայի սպաննի
Ս. Թէրիքեանի Պէրլին մէջ տեղի ունե-
ցած հուշակաւոր դատավարութեան մասն-
րամասն հայերէն Թարգմանութիւնն է
այս որ լոյս ընծայած է Վիեննայի Միտի-
տպարանը:

Ամէն Հայ պէտք է կարդայ այս գիրքը
որ մեր պատմութեան մէկ դրուագը կը
կազմէ:

Գինն է 7. ֆր. Մարսէյի մէջ, 8 ֆր.
Մարսէյի դուրս: Ուղղորդուել կրնանք
տրամադրել մեծաքանակ:

Ամեն ապաքանք պէտք է կանխիկ
վճարուի:

— La nation arménienne. — 1923 մարտ
8ին Փարիզի մէջ ծանօթ պատմաբան Կ.
Թ. Բասմաճեանի բրած ֆրանսերէն բանա-
խօսութեան ամփոփումն է այս որ կը պա-
րունակէ հակիրճ բայց շահեկան տեղեկու-
թիւններ հայ ազգի և պատմութեան վրայ:
Գին 1, 25. Մարսէյի դուրս 1, 50:

— K. J. Basmadjian. — Histoire
Moderne des Arméniens. Ծանօթ պատ-
մաբանին այս շահեկան գործը, Տ. Ժագ
տը Մորկանի մէկ հոյակապ նախաբանով,
խիստ այժմէական է եւ կարծէ որ ամէն
Հայ կարդայ չպիտի եւ կարդացնել տայ
նաեւ օտարներուն որ մեզ չեն հանձնար
մեր իսկական պատմութեամբ, այլ առա-
պինքով խառն յաճ են հայ անունը:
Գին 10 ֆ. (11 ֆր.):

Մօրիս Մէթէրլինկ. — Իշխանութիւն
Մալէն (Թատերգութիւն հինգ արար).
Թարգմ. Վ. Գեորգեան. (Աշխարհահե-
շակ Պէրլիզայի դատերգական դրագէտի
փնտռած գործերէն է սոյն հատորը որ
օժտուած է յաջող Թարգմանութեամբ մը
և շատ աժանագին է. 3 1/2 ֆր. (4 ֆր.):

Մօրիս Մէթէրլինկ. Սիմֆոնիք քաղա-
քապետը. Թատերգութիւն երեք արար).
Թ. Վ. Գեորգեան: (Պատերազմի շրջանէ
յուզի գրուած մը Պէրլիզայի մէջ տեղե-
ւունցած): Գին 3 ֆր. 50 (4):

— Վերածնունդի Տարեցոյց 1920ի.
սիրուն գրութիւններով եւ պատկերներով
զարդարուած. 5 (6):

— Մեր Խալը, Տրմ. Մ. Սալբիի. 2րդ
տպագրութեամբ եւ խորհրդանշական
գեղեցիկ պատկերներով հատոր մը որ կը
պարունակէ նորավէպեր հայ տարագրու-
թեան յիշատակներէն. 10 ֆր. (11):

— Բարիկադալ Տագօր. ՊԱՐՏԻՉ-
ՊԱՆԸ Սիրոյ եւ կեանքի Պօմմէր.
Թարգմանութիւն Համիկ Թումանեանի-
վիեննա, Միտիտպարան տպարան 1922:

Համաշխարհային համալսարանի վարչա-
դիկ քանաստեղծի այս հատորը շատ յաջող
կերպով Թարգմանել է Տ. Համիկ Թու-
մանեան որպէսզի Հայերն ալ իրենց լեզ-
ւով կարնան վայելել մեծ քանաստեղծի
փիլիսոփայական ներշնչումները: Գին 10
ֆր. Մարսէյի դուրս 11 ֆր.:

Նամակ, դրամ եւ այլն ուղղել
խմբագրին անունով:

Rédacteur: Egmiche TOROSSIAN
Abonné Colbert 303, Marseille

Le Gérant: FRANÇOIS CARRIÈRE.

Հայերէն Տպարան Մ. Փորթուգալեան
MARSEILLE. — IMPRIMERIE DU MIDI
19, rue de la Grande-Armée, 19: